

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egy évre 18 kor.
 Helyi előfizetőre 5 "
 Helyben házhoz hozva:
 Egy évre 20 kor.
 Helyi előfizetőre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre 24 kor.
 Helyi előfizetőre 5 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a határ és
 Szeged utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőségben mindenkor
 vagy megrendelésre nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Helyi elnök: Dr. J. Müller.

NAGYVÁRAD, május 17.

Esküdtszék.

Mi kell a bírónak, lelkiismeret, vagy paragrafus?

A régi törvényhozók, szegények, mennyit törték a fejüket, hogy mindenre paragrafust hozzanak. Miért? Azért-e, hogy pótolják, vagy félretolják a bíróban a lelkiismeretet? No hiszen akkor jó dolga volna a legnagyobb gonosztevőnek, kinek furfangjára a legélesebb elméjű törvényhozó sem terjedt ki taxative.

De éppen ez alapon létesült az esküdtszék intézménye, hogy a paragrafu ok hiányait az esküdtek lelkiismerete pótolja. Ott nincs papiron írott paragrafus az esküdtek szeméi előtt, mindenki lelkiismerete szerint mondja ki a bűnöst, vagy nem bűnöst. Hallottunk is oly parját ritkító ítéletet már az esküdtszék-től, mely igazi megnyugvást támasztott, bár az esküdtszék előtti törvény paragrafusai szerint okvetlenül ellenkező ítélet kellett volna hozni.

De mi lesz akkor az esküdtszék-ből, ha a papiroson írott paragrafus és az ember szívébe írt törvény is eltűnik az esküdtek szeméi elől? Keress igazságot s ha a természeti törvényektől üres,

vagy azok ismeretében zavaros lelkiismeretű esküdtszék-nél azt nem találod meg, mire lész utalva? Buta megadásra, mint a nem keresztény gondolkodás mondaná; vagy arra, hogy úgy keresd igazad, amint éppen tudod. De nem vezetne-e az egyik gyorsabban, a másik biztosabban az erősebb jogára a gyengébb fölött, vagyis a sokszor barbárnak nevezett ököljognak újabb korszakára?

Az esküdtszék jogintézménye a kultúrán, a kiművelt ész és lelkiismeret jogán alapszik. De mikor akad lelkiismeret vagy ész az esküdtszékben, mely helytelenül nyilatkozik meg (ami nem tartozik a lehetetlenségek közé, hiszen van lelkiismeret és ész, mely nem rendszeren működik), akkor az ilyen megnyilatkozás nem felel meg az esküdtszék intézménye szellemének; retrograd irányával akadályozza a modern idők haladásának a közjő, jogok és szabadságok birtoklása felé.

Kellemetlen tüneteket kell fölgyeznünk az esküdtszék egyik-másik ítéletében. Mindenesetre furcsa dolog a következetlenség, a nem egyenlő mértékkel mérés az ítéletek hozatalában.

Tessék csak megnézni a nagyvárad-i esküdtszék ítéleteit.

Januárban nem tette felelőssé a

felelős szerkesztőt a lapjában megjelent szeméremértő hirdetés miatt. Egy fegyverdörrenés tárgyában a védő semmiségi panaszja miatt két tárgyalást tartottak, s míg az elsőn bűnösnek, a másodikon nem bűnösnek mondták ki a vádlottat. Azután áprilisban hoztak két ítéletet. Az egyikben elítélték a lapszerkesztőt azért, mivel másról azt írta, hogy keveset ad a becsületére.

A másik ítéletben valótlanságoktól hemzsegő, dühtől tajtékozó cikkéért nem bűnösnek mondja ki a szerkesztőt. Azt a szerkesztőt, ki egy század óta köztisztületben álló intézményt »szegénykőnek gyaláz s ráfogja, hogy abban gyűlöletet hirdetnek, hizelgésre és képmutatásra nevelnek, a sötétséget terjesztik, szemforgató, aszott testű, soványkezü fekete vén asszonyok kerek szemű, ártatlan lelkeknek is azt mondják, hogy ez a hit, a tisztelet, az alázatosság, a világosság. Azt a szerkesztőt, ki »Jaj! Jaj! megölnek. A klerikalizmus áldozata. Megőrült a vonaton nagyképu címek alatt »a katolikus papok népbutító, fanatizáló törekvéseinek« tudja be egy olyan aszszony megőrülését, aki sohasem létezett. Azt a szerkesztőt, ki ezért az ellene emelt vádak elől kétszer elbujdokolt a rendőrség minden kutatásai dacára s miért is letartóztatva vitték tárgyalásra.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A gyémántos harang.

A Bretagne falvainak csodálatosan szép és mélyhangu harangjai vannak. Alkonyatkor, ha a tenger felől hűvös szél kerekedik, a falvakból ennek szárnyain szerte repül az esthangszó és bánatos sirással átbug a tájon. A legcsodálatosabb, szinte megdöbbentően beszédes szava a p. i nagy harangnak van. Ha megkondul, mintha szavában panaszos zokogás és örökös vád csengene, vád, amely titokzatosságával és rejtelmességével megremegteti a szíveket.

Ezek a harangok mind egy műhelyből kerültek ki. André Gérard, a p. i harangöntő, a szó valódi értelmében művész volt a szakmájában. Titkát, a fémek elegyítésének helyes arányát féltékenyen őrizte. Harangjait eleinte maga öntötte, majd, mikor ezek hírnevének növekedésével szerény műhelye valóságos ipartelepévé fejlődött és Gérard mester kénytelen volt egyre több segéddel és munkással dolgozni, csak az öntést, a forma lefejtését és az utólagos csiszolást bizta amazokra, míg az ércek olvasztását és elegyítését magának tartotta fenn és zárt ajtók mögött végezte.

A p. i nagy harangnak csodálatosan mély és érces hangján kívül még egy nevezetessége van. A szent szűz domborművé képe alatt, ott hol a szokásos felírás: Virgo immaculata, ora pro nobis! — olvasható, éppen az ora szó alatt mogoró nagyságu gyémánt áll ki az ércből, valódi, vagyont érő, művésziiesen csiszolt briliáns, melynek apó lapjai ragyogó színompában, szikrázva verik vissza a toronyablak zöld faerdőin át beszűrődő napsugarat. A gyémántos harangot Toulter apó, a vén harangozó, egy franc borralaló ellenében meg szokta mutatni az érdeklődőknek. A franc valószínűleg nem a mutogatás ára, hanem a történeté, melyet Toulter apó ilyenkor élénk arc- és tagjátékkal elmond a vendégnek s mely ennyit valóban meg is ér.

Tizenhatszáz esztendősi síheder voltam akkorjában, — rendszerint így kezdi az öreg — mikor Gérard mester megtelepedett városkánkban. Valahonnan az Ardennes-ekből jött s csak nehezen tudott megszokni a mi vidékünkön. Még most is emlékszem rá, pompás fekete haja, fekete bajusza és fekete szemű legény volt, úgy a harmincas éveken alul. Szemében valami delejes tűz égött s ha végig ment a fő utcán, bizony az uri házak ablakaiból nem egy női szempár nézett ábrándozva utána. Kis mű-

helyet nyitott valahol a város szélén, de eleinte nagyon rosszul ment a dolga. Harang nem igen kellett a környéken, öntött hát csengetyűket a kapuk aljába és a marhák nyakára. Ezzel megkereste a száraz kenyerét, de egyéb harangnivalója nem igen volt ebből.

Történt azonban hogy a szomszédos M. templomát elpusztította a tűzvész. A templom három rozoga, régi harangja félig megolvadva lezuhant az egő toronyból és darabokra tört. A templomot a jómodu község helyreállította s a község tanácsa elhatározta, hogy a három harangot ujjáönteti Gerard mesterrel.

Ezt a határozatot nem is bánta meg soha a község tanács. Mikor a három új harang először megszólt a toronyban csodálatosan szép, összhangzó hanghullámok szálltak át szárnyalva a levegőn s a szomszédos falvak lakói is meglepve hallgatták a győ yörű távoli harangszót. Olyan volt az, uram, mintha angyalok karéneke szállt volna alá a magasból!

Ez a siker meghozta André Gérard szerencsésjét. A szomszédos falvak irigyelni kezdték az m-iek dicső és szépen egymásután valamennyi új harangokat rendelt Gérard mesternél, vagy ujjáöntette vele a régi kolompokat.

Hamarosan seged ke kellett fogadnia és

1000 drb. Panama-kalap Pfaffnál.

Ezt a szerkesztőt nem bűnösnek mondták ki.

Hát uram, vagy van értelme a társadalmi rendnek, vagy nincs.

Ha nincs, álljunk be a társadalmi rend felforgatói közé és alkossunk magunknak új világot. Ha pedig van értelme, akkor követeljük annak megtartását, megzavarásának pedig megbüntetését.

Tartsuk fenn a modern haladás, a kultura, a felvilágosodottság, a lelki finomság alapján épült intézményt s biztosítsuk az igazság érvényesülését az esküdtsek lelkiismeretének helyes nyilvánulása által, de vegyük ki hatásköréből a sajtóügyeket.

M. I.

A képviselőház ülése. Fővárosi tudósítónk jelenti: A képviselőház legközelebbi ülését a pünkösdi ünnepek után csütörtökön tartja, melyen folytatni fogja az új gazdasági cselédtörvényjavaslat általános tárgyalását.

A gazdasági cselédtörvény. Az új gazdasági cselédtörvény felett folyó képviselőházi vita ma ért a delelőjére azzal a nagy beszéddel, a melyet Darányi tartott a sokat vitatott javaslat megvilágosításául. Beszédének főszövege arra esett, hogy ő a javaslatot a gazdák sürgetésére adta be s hogy az időszerűtlenség vádjára úgy a gazdák kívánsága, mint a viszonyok szempontjából teljesen indokolatlan. A szocialisták és demokraták vádaskodásaira a javaslat cselédvédő intézkedéseinek hosszú lajstromát adta elő. Tetszés zajtól gyakran megszakított beszédében, sikerrel utalt arra, hogy ez a kormány úgy teljesítheti igazán a maga feladatát a nemzet jogainak védelmében

meg kellett nagyobbítani műhelyét. De megrendelése és ezzel arányban vagyona is rohamosan növekedett s rövid néhány év múlva már valódi gyártelepe volt az előbbi szegényes műhely közelében. Nagy fedett csarnokban hatalmas ércolvasztó-kemencét épített a saját tervei szerint és saját, új rendszere alapján. A tűzálló, hatalmas kövekből emelt kerek építmény ormára vaslépcső vezetett fel, az oroztat körül vasrács futott. Tűzálló ajtókkal zárható nyílásokon át innen táplálták ércel a kohót és innen ellenőrizte a mester az ércolvasztás kényes és fontos műveletét. A kemence alatt öt nagy tűzhely szította a pokoli lángot, mely a legkeményebb ércet is hígá olvasztotta.

De ne csak vagyonban és jólétben gyarapodott André Gérard, hanem hírnévben és tekintélyben is. Mióta már a párizsi templomok számára is öntött harangokat, valódi büszkesége lett a városkának s nem egy jómodu családapának titkos ábrándja, de különösen az anyáknak álma volt, hogy házasulandó leányuk a derék és nagy hírű mester irigylet feleségévé legyen. André azonban kitaró buzgósággal udvarolt a szép és kacér Amélie Deitot-nak a marie leányának s a hiru teremtést a város nőnemű lakosságának nagy bosszúságára el is vette. A vagyonos leány éveket töltött egy

és a nemzet érdekeinek előbbre vitelében, ha a munkájában a törvényhozás támogatja és arra is, hogy a javaslat leghevesebb ellenzőit a szocialistákat sehol sem láttuk a lefolyt nemzeti küzdelemben, hacsak nem a nemzetellenes táborban. A miniszter beszéde nagy hatást tett s most már bizonyosra vehető, hogy a törvényjavaslat az ünnepi szünet után rövid idő alatt átmegegy a képviselőház tárgyalásán.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 17.

Elnök: Justh Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

Elnök: Napirend szerint következik a cselédtörvény folytatásos tárgyalása.

Maniu Gyula: Helyteleníti hogy az általános választói jog megalkotására összegyűlt parlament ilyen szerinte — apró javaslatokkal tölti idejét, ahelyett, hogy feladatát megvalósítaná. A javaslat elejét akarja venni a cselédek szervezkedésének és úgy ellentétben áll az általános választói jog alapelveivel és jogi szempontból is kifogásolja a javaslat egyes pontját. A javaslatot nem azért nem fogadja el mintha ő ellenszenvvel viseltetné a nagy birtokosok iránt. Ő nem viseltetik ellenszenvvel azok iránt.

Buday Barna: A cselédtörvény revízióját már 11 év óta sürgeti a gazdaközönség és most általános körében a javaslattal való elégedetlenség, de az nem onnét származik, ahonnan némely a parlamentben felszólaló urak szeretnek származtatni, mert nem jelszavakkal dobálóznak a gazdák, akik egy egész életet töltenek el a munkásokkal együtt a sza-

párizsi nőrokonánál s a párizsi nők kacérságából jó adag ragadt rá.

Mindazonáltal a fiatal pár boldog életet élt, mikor egy estén tűzvész ütött ki a P.-től félórányi távolságban fekvő Fenestranges kastélyban. A kastély, egy pompás reneszánsz-épület, hatalmas kiterjedésű park közepén áll, százados fáktól beárnyalva. Gazdája, Raoul Gaston. Fenestranges grófja, óriási vagyon ura volt. A kastélyt őregapja, Philikert gróf, I. Napoleon néhai tűzrezredese vásárolta meg, s benne nagybecsű műkincseken kívül számos trofeumot őriztek a nagy időkben. Előcsarnokában négy napoleoni bronzágyu állott.

A fiatal Fenestranges gróf, aki rabja volt léha kalandvágyának, boldogtalan házasetet élt fiatal és szép nevével, akit a legnagyobb mértékben elhanyagolt. A grófné egyedüli vigasza elhagyatottságában aranyhaju kisleánya, a bájos Cenise volt, akit rajongva imádozott. A tűzvész alkalmával a kis leány halálos veszedelemben forgott, ám a bátor p.-i lakosok, kik halálmegevetéssel küzdöttek a lángok ellen, megmentették a gyermeket s a kastély további pusztulásának is gátat vetettek.

A grófné halála nem ösmert határt. Ismerve a lakosság vallásosságát, elhátározta, hogy hálából négy szép harangot öntet P. váro-

badságért, a nemzeti érdekekért folytatott küzdelemben súlyos terheket venni vállalkra akkor midőn a javaslat törvényvé válik. Azt mondják az ellenzők, hogy a javaslat megszakítja a szervezkedés jogát, ámde azt nem említi, hogy csak a szerződés megkötése után nem szabad sztrájkba szervezkedni, előbb tehetik. Micsoda szerződés lenne az, mely csak a gazdát, az egyik felet kötné, a másikat nem. (Ugy van.) A javaslatot elfogadja (Éljenzés.)

Darányi beszéde.

Darányi Ignác, földmívelésügyi miniszter: Azok után amit Návay és az előadó mondtak, felmentve éri magát, hogy a törvényjavaslatot támadókkal szemben most mélyebb vízbe elegendne. Mivel azonban a közvéleményt bizonyos oldalról mesterségesen félrevezették (Zajos úgy van a középben), szükségesnek tartja hogy az ünnepek előtt egyet-mást őszintén nyilant, semmit nem leplezve elmondjon. (Halljuk! Halljuk!) Rámutat arra, hogy úgy a munkásság, mint maga a gazdatársadalom sürgette a cseléd és gazda közötti viszony rendezését. A kormány programjában is belevette a szociális intézkedéseket. Mezőfinek tehát nincs igaza, mikor azt állítja, hogy a kormánynak nincs joga ezt a kérdést tárgyalni. A munkás népet meg kell óvunk.

Csernoch János: A zsidó földbérletkötől.

Darányi Ignác miniszter: A felekezeti szempontokat azt hiszem — most kapcsoljuk ki. (Élénk helyeslés.) De különben is ezt a javaslatot nem hozták yáratlanul ide. A bizottságban tüzetesen tárgyalták. Ott Mezőfi is több módosítást tett, melyeket el is fogadtak. De Mezőfi erről hallgat!

Felkiáltások: Őszinteség!

Darányi Ignác miniszter: A javaslatról mindenféle rém mesét olvas az újságokban. Eszébe jut boldogult Korizmic esete, aki egy könyvet irt, melyet sokan dicsértek. Ő Darányi

sának, mely eddigi rut hangu harangjait an ná inkább szégyelte, mert hisz az ország leghire sebb harangöntője épen falai között lakott. A gróf a szent céra szivesen felajánlotta a négy ágyúcsövet, a grófnő nagymennyiségű ezüstöt adott, sőt úgy mondják, hogy harangjaink érdekében sok az arany is és ez adta nekik az utolérhetetlenül mély és csengő hangot.

A harangrendelésből kifolyólag Gaston gróf több ízben érinkezett Gérardékkal s tulajdonságosan összebarátkozott Amélie asszonnyal, aki a gróf udvarlását szivesen fogadta. Gérard mesternek sejtelve sem volt arról, hogy mi történik a háta mögött s nagy buzgalommal hozzáfogott a négy harang öntésének előkészületeihez. Világgraszoló remeket akart ezuttal alkotni, mert hisz saját városának dolgozott most. A nagy kohó alatt már napok óta égett a pokoli tűz s benne sísteregve hullámozott az izzó ércfolyam. A kedvező időpont azonban még nem volt itt s a mester már napok óta várta az ércvegyülék megérését, hogy azt a már kész formákba önthesse.

Egy holdvilágos éjjelen egymaga virrasztott a kohócsarnok ajtajában, midőn a kapu felől óvatos lépteket hallott. Egy férfi közeledett halkan és Gérard a hold világánál megismerte a grótot. A hold sugarai ráestek a férfi

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószert.

Minden külföldit fölülmul haznk természetes szénsavas-vizek királya: gyógyviz, a gyomorégést

a mohai

ÁGNES-

Forrás

Millenniumi nagy éremmel kitüntetve.

Kitűnő asztali, bor és

Kedvelt borviz!

Olcsoobb a szódaviznél!

Mindenütt kapható!

Főraktár: Kiss Károly urnál Nagyvárad.

mint fiatal ember gratulált neki. Korizmic azt kérdezte:

— Olvasta öcsém ezt a könyvet?

— Még nem!

— Akkor olvasd el és aztán gratulálj.

— Ő ma megfordítja azt a tételt. El se olvasták az ő javaslatát és kritizálják. Különösen a sajtó borzalmas dolgokat ír. Közmondás az ma, hogy sokat tudnak olvasni, de írni (ujszágban) kevesen. Ő megfordítja a tételt, sokan tudnak nagyon jól írni a sajtóban, de olvasni úgy látszik nem tudnak. (Tetszés és taps a középén.) Mondják, hogy a sajtó a nemzet lelkiismerete. Arra kéri az ujságírókat, akik erről írnak, hogy a saját lelkiismeretükre hallgassanak. Akkor nem lesz lehetséges olyasmint írni, mint a kezében levő cikk ír, melyből fölolvass egy szemelvényt. Ez a cikk azt mondja, hogy ez a törvény 2 millió embert foszt meg a szabadságától és tesz rabszolgává. Hát ha ezt így olvassa, akkor ő maga is alá írná. Ha nem ismerné a viszonyokat. Tiltakozik az ellen, hogy ő akár a munkások akár a gazdák érdekében csinálta a javaslatot. Ő az ő helyén csak közvetítő, kiegyenlítő a két fél között. Visszapillantást vet a magyar nemességre, mely önként mondott le a munkásokkal szemben kiváltságairól, holott másutt úgy kellett kicsikarni. Ezután összehasonlítást tesz a régi és a most beadott törvény közt és oda konkludál, hogy a javaslat minden tekintetben nagy haladást mutat mindkét félre nézve. Ha vannak is a törvényjavaslatban a kis gazdákra vonatkozólag olyan intézkedések, melyekre módosításokat akarnak beadni, ő részletes tárgyalásnál szívesen ad szónak helyet, mert az a célja, hogy általános megnyugvást keltsen. Különösnek találja, hogy a szocialisták most egyszerre oly nagyon védelmezik a kisgazdákat, holott ő úgy tudja, hogy a legtöbb helyen hadilábon állnak velük. Áttér azután a szerződésre. Kijelelenti,

kdzére, melynek gyűrűjében egy mogyorónagyságu solitaire szikrázva verte vissza a fény sugarakat, Gérard az ajtó homályában állott s onnan látta, amint a gróf megáll Amélie asszony ablaka alatt Oda akart rohanni, de képtelen volt egyetlen mozdulatra. Az ablakból egy levélke esett ki . . . Osszeszedte minden lelki erejét és egy ugrással a meglepett gróf előtt termett.

— Ah, Gérard mester! — szólt ez zavartan. — Tudtam, hogy ön virraszt . . . eljöttem megnézni . . . a . . . a . . . harangöntést . . .

— Tessék, — szólt a mester nyugodtan. — Szívesen megmutatom.

Azután gyertyát gyújtott s maga előtt becsúszott a gróft a kohósarnokba. Az ajtó bezárult a két férfi mögött.

Ami ezután történt azt soha sem tudta meg senki. Az olvasott ércnek retentő az emésztő ereje, megsemmisít, megolvaszt, semmivé éget mindent, — csak a gyémánt felséges keménysége tud neki ellenállani.

A gróf eltűnt és soha többé nem került elő. Gérard mester befejezte négy utolsó remekművét. Munkájánál szótalan és mogorva volt. Mikor a legnagyobb haragról lefejtették a köpenyét, a harang felirata alatt egy nagy gyémánt ragyogott az ércben.

A mester szavát többé nem hallotta senki. Mikor a felszentelés után a toronyban megkondult az első, gyönyörű harangzó, a mester betogta fülét és örülten keresztül-kasul szaladt a mezőre.

Mikor lelopták, kitört rajta a dühöngés. Beszállították az örültek házába, ahol csakhamar meghalt, anélkül, hogy valaha egy szót is szólott volna ama rettenetes éj titkáról.

George Pigot.

hogya a szerződészegés ellen nincs megtorlás, akkor a szerződéssel be lehet gyujtani. *Mindenben enged, de a sztrájk paragrafusban nem.* Mezőfi és a szocialisták olyanok, mint az állpróféták, akik bárányszőrbe öltöztek, hogy közelebb jussanak a juhokhoz.

Hencz Károly: Ő nyulbőrbe öltözik. (Derütség.)

Darányi miniszter: *De mikor az abszolutizmus dühöngött; hol voltak a szocialisták?* (Elénk tetszés.) Bokányi és társai azt hirdették, hogy ez a kormány nem meri letárgyalni a javaslatot. Most nem hátrálhatunk meg előttük annál kevésbé, mert nagyon jól meg tudjuk különböztetni a szabadságot a szabadságtól. A szocialisták izgatásaival szemben meg kell hoznunk ezt a törvényt, mert hiszen más országokban is ő ellenük kellett törvényeket hozni. Es mi ha meg is alkotjuk ezt a törvényt, ha tetszik velünk, ha nem tetszik ellenünk. Ajánlja a javaslatot elfogadásra. (Hosszas éljenzés és taps)

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után.

Rakovszky István alelnök az ülést újból megnyitja. Szomorú hírt közöl a Házal. Pilep Albert orsz. képviselő, ki végig küzdött a szabadságharcot, tegnap elhunyt. Javasolja, hogy a Ház jegyzőkönyvében tejezze ki az elhalálozás fölött részvétét. A Ház az indítványt elfogadja.

Pető Sándor: Hosszasan beszél. A javaslatot nem fogadja el.

Inger Szolimán levelet irt.

A választ nem teszi ablakába.

A magyar-orsékei függetlenségi párt értekezlete.

— Saját tudósítónktól. —

Magyarorséke, május 17.

A magyarorsékei függ. és 48-as párt f. hó 17-én rendkívüli értekezletet tartott, melyre okot Emir Szulejmánnak Vertán Zoltán elnökhöz intéz otromba levele szolgáltatott.

Az értekezlet lefolyása a következő volt:

Vertán Zoltán elnök üdvözlöli a megjelenteket s előadja, hogy a gyűlés tárgya Emir Szulejmánnak egy levele, melyben a pártot sérti és a pártnak 2 évi működéséről szóló jelentés. Felkéri Ardelean Jenő a pártjegyzőt, hogy a jelentését tegye meg.

Ardelean Jenő pártjegyző lelkes hangú jelentésben számolt be a magyarorsékei függetlenségi párt két éves működése eredményéről. A magyarorsékei kerület függetlenségi pártja 1905. év május 26-án alakult meg Vertán Zoltán szombatsági földbirtokos elnöke alatt. Azóta ez a párt a régi szabadlevű kerületbe új életet vitt. Az 1906-iki általános választásokon diadalra vitte Korda Andor nevével a függetlenségi lobogót és életrealóságáról más tényekben is kifejezést adott. Méltaita a jelentés a magyarorsékei kerület képviselőjének, Korda Andornak beszámolóját és konstatálja, hogy képviselője iránt a párt ma is rendíthetetlen hűséggel viseltetik.

Majd áttér az értekezlet tulajdonképpeni tárgyára. Jüger Szolimán ugyanis levelet irt a kerület pártelnökéhez, melyben a pártot általános kitételekkel erősen megsérti.

Mutatóba ime a levél egy része:

Tisztelt Pártelnök Urt!

Lehetetlen nekem a holnapi pártgyűlésen megjelenni, mert pártunkban egy év óta

olyan személyeket becsempésztek, melyeket én «Csalás, lopás és más súlyos» bűnvádi cselekedetekért feljelentettem. És miután ezek az elemek száma a nép előtt pártunkban, valamely szereplő és reprezentáló befolyást gyakorolt, kénytelen vagyok tudomására adni, hogy pártunk diszelnökségi állásáról ezennel lemondok, stb, stb.

A jelentés erősen elítéli a levél minősíthetetlen hangját és élénk felbátorodással visszautasítja vádjait. Majd az elnökség nevében határozati javaslatot tesz a párt értekezlet elé, amelyben kimondja:

hogy Emir Szulejmán által 1907. április 7-én Vertán Zoltán pártelnök címére küldött levél felett — melyben a párt tagjait kvalifikálhatatlan rágalmozó szavakkal illeti, a legnagyobb megborítottságot és felháborodást fejezi ki, azt a párt méltóságához méltóan a legnagyobb megvetéssel visszautasítja. — S minthogy Emir Szulejmán rágalmaikat csak általánosságban ravasz kerteléssel egyéneket meg nem nevezve hangoztatja, eljárását — a további tárgyalásra még csak érdemesnek sem tartja;

hogy Emir Szulejmánnak teljesen fölösleges volt a diszelnökségről lemondani, mert miután csak arra a méltóságra senki sem kérte fel, a magyarorsékei függetlenségi és 48-as pártja úgy sem tekintette annak, erőszakos tolokodás volt tőle;

hogy hiába való figyelmeztetés volt Inger Szolimántól az, hogy a párt képviselőjét, Korda Andort felszólítsa arra, miszerint maradjon hűnek Kos-uth Ferenc és a függ. és 48-as eszmék mellett; mert a párt bizalma tántoríthatatlan és mert a terület képviselője jobban tudja kötelességét mint Ő Emirsége.

A határozati javaslat megbélyegzi és elítéli Inger Szolimánnak feltűnési viselkedéséből eredő különféle fellépését és kimondja, hogy vele minden további közösséget megszüntet, őt a párt tagjának nem tekinti, a párt alelnökségi listámi állást tőle megvonja és azt mással, érdemesebbel tölti be.

Végre kimondja, hogy szeretett képviselőjét Korda Andort rendíthetetlen ragaszkodásáról és szeretetéről biztosítja és teljes bizalmat szavaz neki. Szeretettel és nagybecsüléssel fejezte ki azután Szőlőssy Ferenc főszolgabíró és Bertsey Zsigmond szolgakiró iránt úgy mint a választókerület körjegyzői iránt. Es rosszaságát fejezi ki azon nemtelen hajsza felett, melyt Szulejman a közigazgatás factorai ellen minden fontos ok nélkül indított.

A pártgyűlés az elnök indítványát egyhangú lelkesedéssel elfogadta és elhatározta, hogy mindezekről Emir Szulejmánt jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

Ezzel az értekezlet az elnökség lelkes éljenzésével véget ért.

A hollódi katasztrófa a bíróság előtt.

Nagy Zoltán vád alá helyezése.

A novemberi borzalmas vasuti katasztrófa ügye még mindig nincs befejezve. Az igazságszolgáltatás ugyanis még ez ideig nem hozhatna meg ítéletét, mert a felmerült esetek ezek között Nagy Zoltán elmebeli állapotának megvizsgálása az ügy menetét igen késleltette.

A katasztrófa után a nyomozati eljárás befejezésekor Nagy Zoltán gondatlanságból okozott három emberölés és két súlyos testisértés vétség miatt lett bevádolva s így is foglalkozott vele a törvényszék vádpancássa.

A vád anács Nagy Zoltán hollódi vasuti főnököt vád alá is helyezte, amit azonban megfellebbeztek azon az alapon, hogy Nagy a katasztrófa bekövetkezése előtt, mikor a vonat li d totta, nem volt józan eszméletével.

A szerencsétlen ember ügye a vádtanács-tól az igazságügyi orvosi tanácshoz lett felterjesztve, honnan a múlt hó 20-án érkezett vissza.

Az igazságügyi orvosi tanács nem mondta ki, hogy Nagy elméje gyöngye volna, mindazonáltal nem tartja a bekövetkezett esetért felelősnek, mert a vonatok találkozási helye állandóan Szombatság volt s csak később a katasztrófa előtti időben lett Hollódra helyezve. A belényes vaskóhi vicinális vonat ezt a szabályt igen sokszor nem tarthatta be, minek következtében a vonatok találkozási helye nem volt precíz meghatározva s azok hol Szombatságon, hol pedig Hollódra várták be egymást.

A katasztrófa reggelén Nagy Zoltán egy szolgálatban átvirrasztott éjszaka után volt, tehát olyan állapotban, amikor az agy elfáradva nem működhetik a szokott gyorsasággal.

Ehez hozzá járult az is, hogy a vonatok találkozási helye nem volt meghatározva. A Szombatságról küldött sürgöny megérkezésekor még a vonat nem volt a hollódi állomáson s mikor a vonat később beérkezett az előbb kapott sürgöny melyben a szombatsági vonat elindítása volt jelezve, a vasuti forgalommal járó zavar következtében az ő fáradt elméjében teljesen elmosódott s így indította el a vonatot.

Tehát egy pillanatnyi feledékenység volt az előidézője az egész katasztrófának, amely feledékenységről azonban Nagy nem tehet, az önhibáján kívül következett be.

Az igazságügyi orvosi tanács az elmondottak alapján nem tartja Nagy Zoltánt felelősnek a katasztrófa miatt.

A királyi törvényszék vádtanácsa foglalkozott legutóbb az orvosi tanács leiratával. A vádtanács a leiratot nem tekinti olyannak, hogy annak alapján Nagyt a felelősség terhe alól kimentse s Nagy Zoltánt vád alá helyezte.

A vádtanács az iratokat a királyi ügyészségnek adta ki vádirat készítés végett.

Most már csakis a királyi törvényszék van hivatalos bírálattal hozni a felett, hogy Nagy felelős-e a katasztrófa miatt vagy nem.

Az esetben, ha a királyi törvényszék igenlőleg határoz, Nagy Zoltán a büntető törvény 438 §-a alapján közveszélyű cselekmény elkövetése miatt öt évig terjedhető fegyház büntetéssel sújtható.

Mire jó a rendőrség?

— Vagy: Amerikai reklám Váradon. —
— Vagy: Razzia a korzón. —

Tévednek, akik azt tartják, hogy a nagyvárad rendőrség nem elég élelmes. Tévednek, akik azt hiszik, hogy a mi rendőrségünkben nincs erély és tapintat, sőt ha kell, felfuráng is. Élő cáfolat minden este a Rákóczi-utca képe.

Esténként Zilahy Antal fogalmazó barátságos sétát tesz. Ugy adja, mintha csak kényeztetést tenné a nagyvárad elsőrendű aszfalt elsőrendű nyaktörésre berendezett gödrös körűl. Uri társaságban van: két daliás férfival, akikkel láthatólag élvezetes társalgást folytat.

Pedig dehogy van így! Zilahy vadászaton van, azok a kedélyesen társalgó daliás férfiak pedig — civilbe bújtalott rendőrök.

Szembe jön velük egy marcona csapat. Becsey őrmester kihuzott bajusszal vezeti, nyomában két kiferi bajusszu rendőr. Mint komoly bikáké, olyan a járásuk, mint a barna éjszaki szempillan-

tásuk. Ezek a gascognei legények és Becsey a kapitány.

Mikor találkozik a két csapat, olyan komolyan üdvözlik egymást, mintha nagy augonok volnának.

— Fogalmazó urnak alásson jelentem, még eddig semmi jel.

— Jó, csak vigyázzunk!

Szétválnak s megy a két csapat kétfelé. Zilahyék az eleganciát, Becseyék a komor erélyt viszik magukkal. Egyik csoport uniformisban, másik titokban vigyázz.

Mire? Az emberek eleinte nem tudták kitálcálni. Mesélték, hogy előre bejelentettek egy nagyszabású betörést, óra, perc, utca és házzám szerint s a rendőrség meg akarja mutatni, hogyan tud váratlanul a hely színén teremni? Ezt a kombinációt adták tovább különféle változatokban s mindenki valami nagy dolgot várt a nagy apparatustól.

Egyszer megjelen egy kis fiú a láthatáron, hóna alatt újsággal. Becsey, Zilahy rohamlépésben vezetik csapataikat, csatláncra oszolva megrohánják a kis fiút s diadalmas bajuszkorgatások közt elfoglalják az újságesemőt. A közönség akkor lesz kíváncsi, mikor kettősrendekbe fejlődve, viszik befelé az újságot a rendőrségre. Az emberek utánuk néznek.

— Mit visznek azok?

— Valami új krajeáros lapot.

— Ne mond! Nem is hallottam róla!

— De igen. Most a rendőrség minden este annak a példányait kobozza.

— Kobozza? Akkor okvetlenül keritek belőle egy példányt!

S mire a rendőrség elvonul, kis fiúk üvöltve száguldoznak be az utcákat s a hatóságilag reklamizált krajeáros lap lényes kelendőségnek örvend.

A közönség pedig megállapította, hogy a sokat szidott rendőrség mégis csak jó valamire. Dobbal fog verebet — azaz d-hogy!dobbal csinál pompás reklámot.

UJDONSÁGOK.

* **Ő Felsége koronázási jubileuma.** Országos mozgalom indult meg, hogy ő Felsége megkoronáztatása alkalmából egy nagy alapítványt létesítsenek honvéd altisztek segélyezésére. Erre vonatkozólag a polgármester a következő felhívást bocsátotta ki:

A honvédelemügyi magy. kir. miniszter ur vezetése alatt egy társadalmi mozgalom indult meg, amely mozgalomnak az a célja, hogy a magyar nemzet a magyar társadalom ő császári és apostoli királyi felségének magyar királyi történeti koronáztatásának 40. évforduló alkalmából — társadalmi gyűjtés útján — egy nagy honvéd altiszti segély alapot létesítsen, amely alaphoz a honvéd altisztek és családtagjaik segélyezhetőik legyenek. A loyális magyar nemzetnek királyi iránt érzett hagyományos szeretete külsőleg legszebben úgy nyilatkozhatik meg, ha a királynak és a nemzetnek közös örömműnnpén a magyar társadalom azon nemzeti intézményét támogatja, erősíti, amely mindkettőnek érzelmi világához legközelebb áll. Az volna a kívánatos, hogy a tervezett segélyalapba az egész nemzet érzelme jutna kifejezésre és nemcsak a vagyonosok; hanem a nemzet összessége járulna hozzá filléreivel a nemzeti segély alap létesítéséhez. A midőn bizalommal fordulok Nagyvárad város közönségéhez, egyben azon reményemnek adok kifejezést, hogy mint mindenkor, úgy a jelen alkalommal is tömeges adakozás formájában külsőleg is kifejezést fog adni királyi és ha-

zája iránti szeretetének. A mozgalom célját ösmeretető »Emlékirat« és »Gyűjtőív« a polgármesteri hivatalban (Városháza I. emelet 2. szám) vannak kitéve. Felkérem az adakozni szándékozókat, hogy adományaikat 1907. évi május hó 30-áig hivatalomhoz juttatni, illetve ezen idő alatt a polgármesteri hivatalban kitétt gyűjtőívben adakozni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1907. évi május hó 16-án. Hazafias üdvözléssel: Rimler Károly polgármester.

* **Dr Tóth-Szabó Pál egyetemi magántanár előadása.** A nagyvárad prem. rendi főgimnázium kiváló képzettségű tanára, dr Tóth-Szabó Pál jeles történettudós tegnap délután tartotta a budapesti tudományegyetemen, a régi országházában, magántanári próba-előadását *Hunyadi János kormányzósága és a felvidéki mozgalmak* címen. Érdekes előadását az a vezette be, hogy a XV. században kezd fölemelkedni az egyház és a királyság védő pajzsa alatt a demokrácia. Az új eszmét hazánk is megérezte, sőt nem egy tekintetben a megvalósítás elsőbbségének dicsősége is hazánkat illeti. Hunyadi János kormányzósága idejében igyekezett kifelé biztosítani az ország tekintélyét, befelé pedig helyreállítani a törvényes rendet. Hogy egyik célját sem sikerült elérnie, annak oka azokban a küzdelmekben rejlik, a melyek a régi oligarkák és a demokratikus irány képviselői között megindultak s a melyek a hatvani gyűlésen, bár rövid időre, a demokrácia diadalával értek véget. Az előadó azután ismertette azokat a harcokat, a melyeket Hunyadi a Felvidéken Giskra ellen folytatott s a melyek sok tekintetben kudarcra végződtek rá nézve és fejtegette a kudarcok okait. Az érdekes előadásnak nagy hallgatósága volt.

* **A v. velencei állomás utja.** Löwentstein Zsigmond városi törvényhatósági bizottsági tag beadványban kérte, hogy a várad-velencei izr. temetőhöz és vasutállomáshoz vezető utat alapoztassa és köveztesse ki a város s a Vasut-cát szintén köveztesse ki a város. A főmérnök mindkét ut kiburkolását szükségesnek tartja, azonban az állomáshoz vezető utnak csak 6 méter szélességben leendő kiburkolása Körözs kövei nagy összegbe, 5400 koronába kerülne, de ez még mindig előnyösebb a városra, mintha alapozott új műutat készíttetne, amely jóval drágább lenne.

* **Új gyermekmenhelyi orvos.** A belügyminiszter a nagyvárad állami gyermekmenhelynél a másodorvosi teendőket ellátásával dr Meer Samu gyakorló orvost bizta meg.

* **Közigazgatási bejárás.** A kereskedelmi miniszter a nagyváradvárosi vasút társaságnak az Ince-gyárba, Auróra vegyi gyárba és Rendes Vilmos téglagyárba építendő iparvágányra engedélyt adott. Ezen vonalak közigazgatási bejárását május hó 25-re tűzte ki a miniszter s az eljárás vezetésére dr Dubszky Alfréd műszaki tanácsost küldötte ki.

* **Az alkohol ellen.** Az országszerte megindult alkohol ellenes mozgalom mindinkább nagyobb tért hódít magának. Biharvármegyéből már elég szép számban csatlakoztak községek a mozgalomhoz. Legújabbán a *kötegyáni képviselőtestület* hozott határozatot, mely az alkohol okozta károkat lesz hivatalos megfékezni. A képviselőtestület a legutolsó közgyűlésén elhatározta, hogy a község belterületén lévő összes italméréseket szombat este 6 órától hétfő reggel 5 óráig zárva tartatja. A határozatot megfellebbezték. A járási főszolgabíró tegnap terjesztette be az alispánhoz a megfellebbezett határozatot oly véleménye kapcsán, hogy a képviselőtestület határozata a községre igen üdvös, mert az alkohol megrendítő arányokba kezdi a község erkölcsi alap-

ját megtámadni, s ezen kívül a közállapotok más részeit is túlságosan meggyöngítette már ez ideig is annyira, hogy elkerülhetetlen valamely hathatós intézkedés megtétele.

* Szabályrendelet a pékműhelyekre.

A sütőműhelyek legtöbbszörében, a főkapitány szerint olyan állapotok vannak, hogy állandóan foglalkoztatják a közegészségügyi hatóságot. Mivel eddig tekintetben szabályrendelet nincs, Gerő Ármia főkapitány készítetett egy szabályrendelet-tervezetet a sütőműhelyekre vonatkozólag, a melyet a sütőiparosok észrevételével együtt most beterjesztett a városi tanácshoz.

* 271 üresedésben lévő hadapródi hely.

A császár és királyi hadseregbeli hadapródiskolákban 271 alapítványos hely van üresedésben az 1907—908. tanévre. A megüresedett helyek betöltésére a honvédelmi miniszter most pályázatot hirdet oly felhívással, hogy a törvényhatóságok hassanak oda, miszerint az üresedésben lévő helyekre minél több magyar állampolgár gyermeke pályázzon, mert csakis az esetben lehet felállítani a párhuzamos magyar osztályokat, ha azt megfelelő számú magyar állampolgár kéri. A 271 hely a következő iskolákban van szétosztva: Budapest, Kassa, Nagyszében, Pozsony, Temesvár és a Pétervárad melletti katonai gyalogsági, továbbá a traiskircheni tüzérségi, a hamburgi utász és a marisch-weiskircheni lovassági. Az elősorolt iskolákban az előadó nyelv német. Bővebb felvilágosításokat a törvényhatóságok vezetői adnak.

* Kolozsvári athléták Nagyváradon.

Felunést keltett tegnap Nagyvárad főbb utcán egy kis csapat, amelynek minden tagján látszott, hogy foglalkoznak a sporttal, amit különben egyenruhájuk is igazolt. A kolozsvári athlétikai klub 10 tagja utazott át Nagyváradon, Pécsre, az országos szövetség tornaversenyére. Pár órát időztek Nagyváradon, amelynek nevezetességeit megtekintették.

* Porcia herceg gondnokság alatt.

A bécsi országos törvényszék a napokban gondnokság alá helyezte Porcia Aladár herceget. Anélkül, hogy megidézték volna, anélkül, hogy kihallgatták volna. A herceg megfölebbezte ugyan a határozatot, de kevés a remény, hogy megtudjon birkózni azon intrikákkal, amelyek ellene szövettek. Porcia Aladár herceg testestől-lelkestől magyar ember. Családjának története ismeretes. Edesatyja Nagyváradon élt, majd a földművelésügyi miniszteriumba került hivatalnoknak. Itt érte a hír, hogy a stájeri hercegi dominium tulajdonosa, a hercegi hitbizomány feje meghalt s családi jusson őt illeti a vagyon és a hercegi cím. A család elköltözött Ausztriából, ahol Aladár herceg edesatyja elhunyt és a címnek és birtoknak örökösévé a herceg lett; egyben tagja lett a herceg a bécsi urakházának is. Porcia Aladár herceg szenvedélyes sportsmann. Versenystábillója is van s egyik lova, Capt. Jack csak nemrég győzött egy budapesti futtatáson. A herceget kitűnő modoráért és jó szívéért igen kedvelik s bizonyos, hogy barátai minden lehetőt elkövetnek az osztrák bíróság ítéletének megváltoztatására.

* **Mezőfők Bihar megyében.** A cseléd-törvény ellen *Mezőfi* Vilmos szociáldemokrata képviselő tízezer aláírással ellátott kérvényt adott be, amely tanúságot tesz arról, hogy hol hódítottak tért az újjászervezett szociáldemokraták. A 285 község között Bihar megye tekintélyes számmal van képviselve. Nagyvárad városán kívül ott találjuk a következő bihari községeket: Albis, Árpád, Bagamér, Bakonszeg, Biharfőlegyháza, Biarnagybajom, Bi-

har-Püspöki, Bihartorda, Biharudvari, Bors, Csátár, Cséhtelek, Csokaly, Csökmő, Dancsháza, Darvas, Derecske, Erkenéz, Érkeserű, Érmihályfalva, Érsemjén, Feketető, Felső-Ábrány, Fugyivásárhely, Hencida, Hosszupályi, Illye, Jákohagos, Kápolna, Kismarja, Konyán, Kötögyán, Mezőkeresztes, Mezősas, Nagyrábé, Nagyszalonta, Okány, Pelbárhida, Pocsaj, Poklostelek, Pusztatold Sáránd, Siter, Szent-János, Székelyhid, Tamásda, Ugra, Vasad, Vértes.

* **Furfangos pénzszerzés.** Folyó hó 14-én, délután fél 3 óra tájban Kiss János szinlaposztó a Rhédey-kerti Pece hidnál állva látta, hogy a Vitéz utca felől érkező három ittas uri ember közül az egyik, ki 30—35 éves, magas szőke kövér egyén volt, a hidra érve hosszas, tenyéryi szélességű fekete bőrtárcáját elejtette. Ő oda sietett, hogy az elejtett tárcát felvegye s utánna vigye az illetőnek. Ekkor azonban egy meztelábos fiu, kinek nevét nem tudja, odasietett s kezdte a tárcában lévő pénzt olvasni. E közben ő is odaért és látta, hogy 4 drb 100 koronást 5 drb 20 koronást olvasott meg a fiu. Kiss János hívta, hogy menjenek fel a rendőrségre s adják át a talált tárcát, közbe azonban odajött egy fehér nadrágos kék blouzes ember kezében nádpálcával, a fiutól a tárcát elvette s azon kijelentéssel, hogy ő tudja, hogy kivesztette el, majd ő át fogja annak adni, miután előbb még a fiu nevét egy notesbe felírta, eltávozott a tárcával és pénzzel együtt. A rendőrség ezután hívja fel az illetőt, a ki a pénzt elvesztette, hogy a rendőrségen jelentkezék panaszra megírta végett. Ugyancsak felhívja az ismeretlen meztelábos fiut, hogy az eset bizonyítása végett jelenjen meg a rendőrségen.

* **Temetés.** Néhai *Bumbera* Imre iparos polgár hullt tetemeit tegnap, pénteken délután nagy részvét mellett temették el a nagyvárad pályaudvarból. A díszes ravatal a pályaudvar egyik bejárata előtt volt felállítva. A szép érckoporsót remek koszorúk borították, köztük a Lajos-asztaltársaság óriási, nemzetiszín szalagos koszorúja. Óriási résztvevő közönség gyűlt össze a temetésre. Ott volt *Glacc* Antal főispán is, továbbá az ipartestület előjárósága és tagjai, a Lajos asztaltársaság tagjai, a kath. legényegylet tagjai *Mellau* István igazgatóval stb. A gyászszertartást *Imrik* Zoltán plébános végezte. A beszentelés után, valamint a temetésben a kath. legényegylet dalárdája gyászdalokat énekelt. A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Tornaünnepély a főgimnáziumban.** Pünkösdi hétfőjén délután 3 órától 5 óráig tornaverseny, illetve torna-ünnepély lesz, amelyen a főgimnázium iljusága érdekes gyakorlatokat mutat be. Az ünnepély a főgimnázium tornatermében lesz s 30 és 60 filléres beléptijegyeket adnak ki. A tornaünnepélyt tulajdonképen azért rendezi *Rátkey* József tornatanár, hogy annak jövedelméből 1—2 szegénysorsu főgimnáziumi tanulót elvihessen a temesvári orsz. torna-ünnepélyre. Már csak ez okból is ajánljuk az ünnepélyt a tanügybarátok és a szülők figyelmébe, mert támogatóik által lehetővé teszik, hogy 1—2 kiváló szorgalmu, de szegény tanuló is részt vehessen az országos ünnepélyen.

* **Egy pánszláv agitátor párbaja.** Rózsahegyől írják: Hudek Teodor rózsahegyi kereskedő, pánszláv agitátor sértő levelet írt dr Stefcsek Sándor rózsahegyű ügyvédnek, mert Stefcsek azt mondta Hlinkáról a járás bíróságnál, hogy az valószínűleg megszökött a büntetés elől. Hudek helyt állván Hlinkáért, piszkos rágalomnak minősítette Stefcsek eljárását, amiért tegnap Stefcsek Hudeket provokáltatta. A párbaj tegnap este 6 órakor ment végbe. Hudek a második összecsapásnál 10

centiméteres sebet kapott. A telek nem békültek ki.

* **Gázrobbanás a vendéglőben.** Érmihályfalváról jelenti tudósítónk: E hó 15-én este itt könnyen végzettsé válható szerencsétlenség történt a Nemzeti Szálloda című vendéglőben. A vendéglő tulajdonosa, *Kerekes* Sándor 15-én este az acetilgáz fejlesztő készülékén igazgatott, mely egy külön kamarában van elrejtve. Eközben a gáz ismeretlen okból felrobbant és lángba borította az egész kamarát. Az erős robbanás a kamarát, ahol a gázfejlesztő készülék elhelyezve volt, széjjel lökte és a robbanás okozta tűz belekapott a vendéglő tánctermeinek tetőzetébe, melynek végéhez volt a kamara hozzá építve. A tüzet szerencsére lokalizálni tudták, mielőtt nagyobb kárt tehetett volna. A kamara azonban egészen és a táncterem tetőzetének egy része a lángok martaléka lett. A táncterem tetőzetének a tűz megkímélte része erősen megrongálódott. A robbanás következtében a vendéglő tulajdonos jelentékeny sérüléseket szenvedett; jobb karja egészen összeégett. A gázrobbanás okát eddig nem derítették ki, de értesülésünk szerint miatta senkit gondatlanság nem terhel.

* **Bérkocsi tarifa.** Pünkösdi vasárnapján a székesgyházban tartandó bérmálás alkalmával a bérkocsi tarifák következtében állapítottak meg a főkapitány által: A város bármely részéből a székesgyházig és vissza egyfogatú 1 kor. 2 fogatú 2 korona várakozással kétszeresére fizetendő a megállapított fuvardíjnak.

* **Találtatott** egy erszény némi pénztartalommal és egy zsebkendő. Igazolt tulajdonosuk átveheti a rendőrség I. em. 7. számú szobájában.

TÁVIRATOK.

A nagyszebeni egyházi zsinat.

— Tiltakozás a hazafiság ellen. —

Budapest, május 17. Nagyszébenből jelentik, hogy a gör. keleti egyházi zsinat ma tartott gyűlésén támadást intézett Metianu érsek ellen, mert lapja a Telegraphul Roman hazafias politikát folytat és a kormányt támogatja.

A választások Galiciában.

Lemberg, május 17. Ma hét kerületben lesz a képviselőválasztás, melynek már tegnap véres előjátéka volt. Néhány száz szociálista transparenzi táblával, mely a szociálistáknak más tartományokba elért győzelmét hirdette, felszólította Lemberg lakosságát, hogy a szociálista jelöltre szavazzon. Egyszerre a rendőrök állták utjokat és elvették tőlük a táblákat. Verekedés támadt, melyben többen megsebesültek: tizenkét tüntetőt letartóztattak. A választó helyiség elé ma korán reggel katonaság vonult föl.

A horvát válság.

— Eredménytelen tárgyalások. —

Budapest, május 17. A horvát követelések okozta válság tárgyában folytatott ma délelőtt a képviselőházban a tanácskozásokat. Wekerle először Pejacsevich horvát bánnal és Josipovich Géza horvát miniszterrel majd egy óra hosszat tárgyalt. Azután újra folytatták a tanácskozást, melyen résztvettek: Wekerle, Kossuth, Josipovich bán, *Nikolics* osztrák főnök bánhelyettes, *Medakovic* elnök és a kiküldött horvát albizottság tagjai. A tanácskozás teljes 3 óráig tartott. Dél-

után 2 óraker Supiló jött ki először a miniszterelnöki szobából és a kérdés-közdő ujságíróknak azt felelte, hogy még mindig nagy nehézségek vannak. A tanácskozás eredménytelen volt, megegyezés nem jött létre. Történt több közvetítő indítvány, de eredménytelenül. A tanácskozásról kijövő horvát képviselők szintén konstatáltak az eredménytelenséget. A tanácskozásokat csak a pünkösdi után folytatják.

A cár élete ellen.

Berlin, május 17. A Lokalanzeiger jelenté Pétervárról: Az összes Carskoje-Szellóban állomásozó katonákat ismét szigorú megfigyelés alá helyezték. Eközben egy finn származású katona azzal vontá magára a gyanút, hogy nagyobb pénzüsszeggel rendelkezett. Amikor kérdőre vonták, bevallotta, hogy felbérelték a cár meggyilkolására, de ő sohasem lett volna képes arra, hogy ezt a tettet végrehajtsa. A katona ezután kérte, hogy védelmezzék meg őt büntársai ellen, kik halállal fenyegették; több büntársát megnevezte.

Az amerikai elnökválasztás.

London, május 17. A »Times« jelenté Washingtonból: A köztársasági párt a legközelebbi elnökválasztáson Taft hadügyminisztert fogja jelöltjéül fellálitani. Az Egyesült Államok minden részében azt kívánják ugyan, hogy Rooseveltt harmadszor is lépjen fel mint elnökjelölt, de Rooseveltt kijelentette, hogy többet nem akar fellépni és ettől a szándékától aligha fog elállani.

Elsülyedt hajó.

Hamburg, május 17. A Löwe gőzös a norvég parton sziklába ütközött és 3 perc alatt elmerült. A hajón levő emberek közül négyen a tengerbe fulladtak.

Ötmillió sikkasztás.

Pétervár, május 17. A moszkva-vidan ribinszki banknak kereskedelmi osztályánál óriási sikkasztásnak jöttek nyomára. Az elsikkasztott összeg körülbelül ötmillió rubel. A sikkasztók örületesen spekuláltak buzában s azért lopták el a bank pénzét. Több pétervári gabonacégnek már négy év óta tudomása van a sikkasztásról.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szombaton: Gül baba.

Vasárnap: A táncos regiment, ujdonság.

Az előadások nyolc óraker kezdődnek. Az igazgatóság tekintettel a hirtelen beállott nyári időjárásra újból életbeléptette azt a minden tekintetben üdvös reformot, hogy a színházi előadások kezdetét egy fél órával későbbre tűzte ki. Vasárnapról kezdve tehát a színházi előadások nyolc óraker kezdődnek.

KÖZGAZDASÁG

Új ipar vasút. La Roche és Darvas cég kérelmére a kereskedelmi miniszter a nagyváradi-belényes vaskövi helyi érdekű vasút 1005. számú szelvényének köteléből, az Urascilor

patak völgyében a Lunka és Gyigyiseny községek határában levő időkig vezetendő iparvasút közigazgatási bejárását elrendelte. A bejárás vezetésével Algyay Kálmán miniszteri segédtitkár lett megbízva. Az új iparvasút bejárása május 20-án lesz megtartva.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, május 17.	
Buza április	13.15 — 13.35
Rozs április	13.50 — 13.30
Tengeri május 1907	10.80 — 11.05
Repeze aug.-ra	27.80 — 28.24
Zab apr.-ra	15.20 — 16.10

Értéktözsde.

Budapest, május 17.	
Oszták hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámitoló bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Oszták-m. állam vasútrészvény	670.—
Közúti vasút	594.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti ár- és értéktözsde 1907 május 17-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	11.21
Magyar koronajárdék 4%	99.—
Magyarzeti vasúti államkötvény 4%	83.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	95.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	96.—
Magyar gyermek sorsjegy-kölcsön	200.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	150.—
Oszták járdék ezüstben	99.50
Oszták járdék papírban	100.—
Oszták korona járdék	117.—
Oszták járdék aranyban	99.—
18. O. oszt. államsorsjegyek	155.—
Oszták magyar bankrészvény	17.65
Magyar hitelbank részvény	17.65
Városi villanó vasút	833.—
Oszták hitelbank intézeti részvény	680.50
20 frankos frankos (Napendör)	683.25
Oszták magyar államvasúti részvény	19.08
Német birodalmi márka	117.58
London vista	24117
Páris vista a	95.47
20 márkás arany	37.40

Nagyváradi hetivásár.

A nagyváradi piacon 1907. május 13. napján tartott vásárban eladott természetények és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 1-ső 16.80 16.60 Kétszeres buza 13 — 12.80 12.60 Rozs 12.80 12.60 12.40 Árpa 12.80 12.60 12.40 Zab 14.40 14.20 14.— Tengeri 11.— 10.80 10.60 Borsó 36. Lencse 40.— Bab 22.— Köleskása 40.— Burgonya 7 — 100 kiló lángliszt 27.— Zsemlyeliszt 28.— Fehérkenyérhiszt 25.20 Barnakenyérhiszt 23.— Széna fuvarral 7.60 Szalma fuvarral 1.20 Szótt szalonna 156.— Zsup-szalma —14. A om szalma 10 1 köbméter bükkfa 8.— Tölgyfa —8. Cserfa 8.— 1 kiló marhahus I. o. 1.44, kila marhahus II. o. 1.36 kiló marhahus III. o. 1.28 1 liter óbor 1 —, 1 liter új-or 80.— liter pálinka —.72 1 liter szilvapálinka 1.60, 1 liter szesz 2.— 1 m kőszó 21.80 1 mm nyers faggyu 80.— 1 m m olvaszt. lag. u 96 —. 1 mm. szappan 52.— 1 mm birka gyapju —. 1 m m. magyar gyapju 1 mm — hlt. -bor 64 —. 1 hlt. ujbór 38 1 m. m. méz 1.80 1 mm kemény faszén 5 1 mm puha faszén 3. 1 — hlt. kendermag —. 1 hlt. kőies —. 1 hlt. repese —. hlt.1 dió 38 — 1 hlt. mogyoró —. 1 hlt. aszalt szilva 76.— 1 kg savanyu káposzta 20 1 kg száronda nyers 1.44 1 kg sertésbús 1.56 1 kg veres torma 14.— 1 kg foghagyma —. 40 1 kg bors 2.20 1 kg paprika 4.50 1 kg barna kenyér 18 — Egy liter kőolaj —44

Marha ártáblázat. 1907. évi május 13—14
1 pár I-ső rendű jármos ökör 760—960 korona
1 pár II-od rendű jármos ökör 650—850 korona.
1 pár III-ad rendű jármos ökör 600—720 korona.
1 drb fejős tehén 260—500 kor., 1 drb vágó ökör 350—510 kor. 1 drb. vágó tehén 260—420 ökör
1 drb veres borju 42—60 kor. 1 drb. fél éves borju 80—110 kor., 1 drb egy éves borju 90—200 kor., 1 drb két éves borju 110—260 korona. 1 drb hizott sertés 126—130 kor., pár fél éves sertés 40—62 kor., 1 pár egy éves sertés 75—96 kor., 1 pár két éves sertés 140—200 korona. 1 drb. igás ló 170—270 korona. 1 pár ökörbőr 90—120 kor., 1 pár tehénbőr 60—90 kor. 1 pár borjubőr 16—20 kor., 1 pár ló bőr 40—60 korona.

Forgalmi kimutatás 1907 május 13—14.

Tiszta buza körülbelül 190 htl — Kétszeres buza 90 htl Rozs 100 htl Árpa 80 htl Zab 80 htl Tengeri 70 htl burgonya 80 htl.

Lábasjószágok Hizott sertés mintegy 121 félhizott 236 drb 2 évesű feljebb 258 drb 1 éves töl feljebb 243 Süldő 179 drb malacz 170 drb. Vágó marha 76 drb Jármos ökör 205 drb Fejős tehén 370 drb borju 210 drb bivaly 7 drb u. h és kecske 140 drb Ló 431 darab.

REGÉNYCSARNOK.

Művészet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. —

41.

Majd itt, majd ott üldögéltek együtt s nem tudták, mit kezdjenek magukkal. Lensky a hat órai vonattal Párisba akart menni, hogy onnan még azon este a Morinsky társulatával Boulogne-nek induljon, minthogy Liverpoolban akartak a hajóra szállni, mely őket Amerikába szállítsa.

Az ebédet hét óraker négyre tették át, s az egy órai villásreggelit az első tíz órával egyesítették. A szokott időben jelentkező éhség még fokozta az általános kedélytelenséget.

Hogy az ebéd előtti másfél óraker tulesse- nek, sétát tettek a nagy, magányos parkban és magukkal vitték Kolját is.

Szép októberi nap volt, kék éggel, mely tölé fehéredő fátol toszlányok látszottak húzódni s melyből a nap oly szomoruan és szeliden nézett alá, mint a hogy csak egy októberi nap nézhet az élet haldokló szépségére; a lomb még tömören cüggött a fákon, azonban fonyadt volt s nem élt többé. S a szélcsendes béke közepette időnkint fel felhangzott egy holt levél utolsó halk sóhaja, a mint sajátos zizzenéssel a pázsitra hullott alá.

A szülők mindketten hallgattak, csupán a kis fiu intézett olykor kedves, nagy fontosságú kérdéseket atyjához, kit szörnyen szeretett, ámbár bizonyos félénkséggel vise tetett iránta. Eleintén Lensky kezénél fogva vezette a csöp emberkét, aztán karjára kapta, csakhogy teljesen élvezhesse az apai örömet, a hajlékony kicsi testet magához szoríthassa s a puha kis karokat nyaka körül érezhesse.

Haza siettek, hogy az ebédre el ne késse- nek s természetesen nagyon korán érkeztek.

— Játszál valamit bucsuzól, — szölt Natália.

— A Chopin-féle Nocturnók egyikét, melyeket a te kedvedért irtam át? — kérdé Lensky.

— Dehogy! Azt, a mi épen szivedet be- tölti, — viszonzá Natália.

Elővette a hűgedűt. Ugyanazon hangszer volt, mit hajdan a Morsini palazzóban próbált, az az Amati, melyet Natália m-nyasszony korában ajándékozott neki. Lensky nagyon isga- tort volt s egyre halványabb lett.

Rögtönzéséből egy hatalmas természet ha- tártalan kétségbeesés szüi, mert emaradha- tatlanul közeledni éri az elaljasodást s a fáj-

dalmas és szenvedélyes örület közepett oly tiszta, oly szent és szép dallamok hangzottak fel, mint mikor a lázongó természet bensőség-teljes imában piheni ki tomboló viharjait.

Midőn vége volt s a művész vissza akarta helyezni a hangszert tokjába, melyben Amerikába fogja elkísérni, Natália kivette a kezéből.

— Mit akarsz vele? — kérde férje.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívó.

A „biharmegyei és nagyvárad
nemzeti kaszinó egylet“

igazgató választmánya az 1907. évi május hó 26-ik napján d. u. 4 órakor az egylet helyiségében tartandó

évi rendes közgyűlésre

az egyleti tegokat tisztelettel meghívja.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság évi jelentése s a számvizsgáló bizottság jelentése alapján az 1907. évi költség megállapítása.
2. Esetleges indítványok.
3. Leköszönés következtében két igazgatói állásnak választás utjáni betöltése.
4. Az alapszabályok 19. §-a értelmében kilépő s 3 évi időtartamra újbóli választás alá eső 10 választmányi helynek választás utjáni betöltése.

Kelt Nagy-Várad, 1907. ápril hó 23-án.

Igazgató választmány.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy az eddig is jó hírnévnek örvendő **CSORDÁS TESTVÉREK fűszer és csemege üzletét átvettük**, azt korszerűen, a legjobb új árukkal berendezve

MEZEY JÁNOS és TÁRSA

törvényesen bejegyzett cégünk alatt tovább vezetjük, **raktáron tartunk**

NAPONTA FRISS TEA-VAJAT

Az általános fűszer, anyagáru és déli gyümölcsökön kívül, még mindennemű csemege-árakat, sajtok, hidegfelvágottak, különféle conservákat, asztali- és csemege borok pezsgők, likőrök, angol rum, kül- és belföldi cognak, friss töltésű ásványvizeket.

Vetemény magvakat, mindennemű gazdasági cikkeket.

A n. érdemű közönség szives támogatását kréjük, biztosítva t. vevőinket, szolid árak mellett, becsületes és figyelmes kiszolgálásról.

Telefon 249.

Moskovits

cipőgyár

Kossuth-utca

Helyi ipar.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Özv. Dr. Deákné

Fog műtermében

Lakik: **Nagyvárad Szilágyi Dezső-u.** előbb (Apáca-utca) **18.**

A legjobb amerikai anyagból készült

fogakat

végez minden e szakmába vágó műveletet.

Uj fényképészeti és testőszeli műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE

fényképészeti és
festészeti műterem

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen újonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő u. Györfi-ház) megnyílt.

megnyílt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új masolatokat.

Elsőrangú kivitel!

A 4°-OS

magyar koronajáradék

junius hó 1-én esedékes szelvényeit már folyó hó 20-tól kezdve költségmentesen beváltja a **Biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Nagy-Teleky-utca,**

Goddam!

Végre egy gyorsan és biztosan ható

tyukszem-szer

Cook & Johnsons

amerikai szabadalmazott

tyukszem-gyűrűje

1 darab **20** fillér, 6 darab **1** korona, postán **20** fillér portó.

Kapható a birodalom minden gyógyszer-tárában, valamint orvosság-drogériákban stb.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érde. **izzólámpa körtéket** tartományon 3 legelőbb 3/4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legelőbb árán kaphatók **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, az a. típus (matt), azaz fényképész-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kártell árán kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1/5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű megújítása vállalja

— **villamosvilágítási** —

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák közlését, hozzávat szennpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legelőbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedély. Költségvétel ingyen.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és diszitő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő, úri szoba és szalon berendezések, mindenemű modern stílus szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendkívül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Készlet-rajzok és költségvetések ingyen.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és úri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Benkő sorsjegye Bankó!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

1/8 K1.50

1/4 K3.-

1/2 K6.-

1 K12.-

BENKŐ BANK BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 60.

Sorsjegyeink Nagyváradon kaphatók: Grósz István, ált. takarékpénzt. pénztárnoknál.